

Örvény

Rendkívüli érzékenységgel tapintottak rá arra a fájdalomra, amely mindkét könyvemben jelen van. Még egy hipotézist is megfogalmaznak ezzel kapcsolatban. Mint írják, a *Tékozló szeretet* Deliájának és az *Amikor elhagytak* Olgájának gyötrelme abból fakadhat, hogy – bár mindketten modern nők – meg kell békélniük származásukkal, az archaikus női modellekkel, a mindmáig bennük élő mediterrán mítoszokkal. Lehet, hogy igazuk van, nem szeretnék megfutamodni a gondolatkísérlet elől, de nem tudok elindulni az önök által felvetett terminológia nyomvonalán: a származás szó terheltsége,

Az esszé Elena Ferrante *Frantumaglia* (magyarul *Gomolygás*) című, interjút, esszéket, töredékeket tartalmazó kötetében szerepel. Ezt itt, négy másik, a kamararégenyek motivikáját kibontó szöveggel egyetemben, az *Indice* magazin interjújára született. A szerzőt megihlette a kérdések komplexitása, így ahelyett, hogy rövid, informatív válaszokat adott volna, egy-egy esszében válaszolt.

az önök által használt jelzők (archaikus, mediterrán) jelentéstöbblete összezavar. Ehelyett, ha megengedik, a szenvedés szinonimájaként egy olyan kifejezést használok, amely a gyerekkoromhoz köthető és mindkét könyv írását meghatározta.

Édesanyámtól egy nápolyi kifejezés maradt rám, amit olyankor használt, amikor az ellentétes érzések ide-oda cibálták, és úgy érezte, szétszakítják. Ilyenkor, mint mondta, rátört a *frantumaglia*, gomolyogni kezdtek benne a hordalékok. A *frantumaglia* (amit ő így ejtett: *frantumàglia*) leteperte. Ilyenkor szédült és fémes ízzel telt meg a szája. Ezzel a szóval azt a megfoghatatlan, másként nem definiálható rossz közérzetét fejezte ki, amelyet a lelkében tomboló érzések sokasága, az agyának mocsarában a hordalékok gomolygása okozott. Sejtelmes gomolygás volt, ami sejtelmes tettekre ragadtatta, ez állt minden szenvedés hátterében, amelyet nem

lehetett egyetlen nyilvánvaló okra visszavezetni. Ez a gomolygás, ahogy teltek az évek, az éjszaka közepén felriasztotta, és arra készítette, hogy fennhangon beszéljen, majd hosszan szégyenkezzen miatta; kivehetetlen, réveteg dallamokat csalt elő belőle, amelyek kisvártatva sóhajba fulladtak. A gomolygás olykor kirángatta a lakásból, nem vett tudomást a tűzhelyen rotyogó ebédéről, az odakozmált mártásról. A gomolygás gyakran meg is ríkatta – számomra a szó gyerekkorom óta a hirtelen, indokolatlan sírógörcsöt jelenti. Ezek voltak a gomolygás könnyei.

Anyámat már nem tudom megkérdezni, hogy pontosan mit értett gomolygáson. Gyerekként sajátos jelentést tulajdonítottam a szónak, úgy véltem, a gomolygás megbetegít minket, és előbb-utóbb mi magunk is gomolygássá válunk. Ám azt, hogy valójában mit jelent, a mai napig nem tudom. Egy olyan mappát őrzök róla a fejemben, amelynek több köze van a saját problémáimhoz, mint az övéihez. A gomolygás ingoványos terep, a zúzalékok végtelenbe toluló lég- és víztömege, amely az egyetlen érvényes valóságként mutatkozik meg az én számára, roppant kegyetlenül. A gomolygás az elraktározott idő, amely a történet vagy elbeszélés rendje felett nem rendelkezik. A gomolygás a veszteségérzet zilált lerakata, az az állapot, amikor minden, amit biztosnak, állandónak és

megváltoztathatatatlannak véltünk az életünkben, feldereng és újra összeáll odaát, a zúzalékos tájban, amelyet valóságosnak hiszünk. A gomolygás az ezerarcú tömeg gyötrelmes szorítása, amelyből mi, élők, oly sokszor próbálunk hangunkat hallatva kiemelkedni, ám a hangunkat végül egy másik ezerarcú tömeg nyeli el. Az *Amikor elhagytak* Olgájához hasonlóan engem is leterít olykor valami különös betegség, így számomra egyfajta fokozatosan erősödő zümögést jelent, az élő és holt anyag örvényszerű recsenését, amely a mozdulatlan fák lombja felett közeledő méhrajhoz, a lassan hömpölygő víztömegben táguló örvényhez hasonlatos. Ugyanakkor azt a tapasztalatot is kiválóan leírja, amit kislányként éltem meg – a felnőttek által gyerekkornak hívott bizarr időszávban – nem sokkal azelőtt, hogy a nyelv belém áramlott volna: hallom és látom a hangok színpompás robbanását, a pillangórajok körözését, amelyek megsuhogtatják hangszárnyaikat. De az is lehet, hogy ezzel a szóval fejezem ki a halálfélelmet, az elnémulástól való rettegést, amikor a hangképző szerveim hirtelen bénulásával elveszítem a beszéd-készségemet, és mindaz, amit korábban irányítottam, átveszi a hatalmat felettem, lebegni kezd, apránként kicsöppentve, kisziszegve az egyre inkább bőrtömlőhöz hasonló testemből a folyadékot és a levegőt.

Folytathatnám a felsorolást, ez ugyanis csak egyike annak a négy vagy öt anyámtól örökölt szónak, amibe belesűríttem mindazt, amire szükségem van. Jelen esetben azonban arra szorítkozom, hogy megmagyarázzam, mit jelent a fájdalom a két főszereplőm számára: a gomolygással való találkozást. Volt egy oldal a *Tékozló szeretet*ben, amit végül kihúztam a regényből, ezzel igyekszem rávilágítani a gomolygással való találkozás értelmére. Amalia fekete hajáról van szó, a narrátor természetesen Delia.

Én apám finomszálú haját örököltem. Gyenge volt, töredezett, fakó és kezelhetetlen, véletlenszerűen terült el a fejemen, szívből gyűlöltem. Sose tudtam kontyba fogni, anyám frizuráját utánozva, lehetetlen volt a homloka feletti dús hullámot megformázni, előcsalni a szemébe hulló lázadó fürtöt. Dühösen méregettem magam a tükörben, Amalia gonosz volt, nem adta nekem buja tincseit. Megtartotta magának, azt akarta, sose legyek olyan szép, mint ő. Rossz haját adott nekem, amely úgy tapadt a koponyámhoz, mint valami sötét cipőpaszta, a haj megcsúfolása volt ez, tompa átmenet a barna és fekete között – nem is emlékeztetett a szurokfe ketéhez vagy a sötétben megcsillanó olvadt üveghez hasonló hajzuhataghoz, amibe beleleheltek mindazok,

akik nem győztek álmélnkodni: milyen szép! Nekem senki nem mondott ilyet. Ha kibontva hordom és megnövesztem olyan hosszúra, hogy a földet seperje, mint az álmaimban, olyan hosszúra, amilyen hosszúra ő sosem hagyta volna megnőni – egyszer sem láttam kibontott hajjal –, szanaszét szálldosott volna a levegőben, kirívóan, akár a szalmakupac a mesés virágok között, amely nyomába sem ér annak az éltető nedvnek, amely a ritka növényekben tavasszal bugyog. Aztán egyszer, tizenkét éves koromban, nem is tudom, mi ütött belém, talán nyilvánvaló okot akartam a szenvedésre, talán reménytelenül csúnyának éreztem magam és meguntam a szépség utáni hasztalan sóvárgást, talán anyámmal akartam dacolni, szembesíteni a bennem dúló ellenséges indulatokkal, mindenestre elcsentem a szabóollóját, végiglopakodtam, az előszobán, bezárkóztam a fürdőszobába, nekiestem a hajamnak, száraz szemmel, vadul csattogtattam az ollót, és közben ádáz örömet éreztem. A tükörből egy idegen tekintett vissza, egy ismeretlen, megnyúlt képű, keskeny, csíkszemű, sápadt homlokú idegen, akinek a koponyáját moha borította, amelyben vadon nőtt a nyomorúság. Akkor arra gondoltam: másvalaki lett belőlem. Rögtön utána pedig arra: anyám haja alatt is egy másvalaki rejtőzik. És ha ő másvalaki, hány ilyen másik vesz minket körül. Szívem a torkomban

dobogott, levágott hajamat bámul-
tam a mosdókagylóban, a padlón.
Egyszerre két dologra kellett össz-
pontosítanom: először is gondosan
letakarítottam magam, nem akar-
tam, hogy a szétszóródott hajszálak
láttán megharagítsam anyámat; majd
bementem hozzá, és megmutattam
magam, fájdalmat akartam okozni,
az arcába kiabálni: nézd, többé nem
kell együtt fészülködnünk. Amalia
a Singer-varrógép előtt görnyedt,
dolgozott. Megérezte a jelenlétemet,
megfordult, mit műveltél, sóhajtott
fel. Elfátyolosodott a tekintete, elli-
lultak szeme körül a karikák. Nem
kiabált, nem ütött meg, ez egyszer
nem élt a szokásos módszerekkel,
melyekkel az anyák büntetik a gyere-
keiket. Feldúlta, megrémítette, amit
látott. Sírva fakadt.

Világosan emlékszem, miért húz-
tam ki ezt a részt a regényből tíz
évvel ezelőtt. Úgy véltem, túl sokat
árul el az anya-lánya kapcsolatáról,
gyengít más, fontos pillanatokat,
és most, hogy újraolvastam, ugyan-
ezt gondolom. A haj szimbolikája
nyilvánvaló és túlexponált, csak a
szerénység tartott vissza, hogy ne
utaljak Sámson és Delila történe-
tére, vagy Íriszre, aki lemetsz egy
fürtöt Dido szőke hajából, megsza-
badítva ezzel az élet kötelékétől, s ki
tudja, hány hasonló történet tolong
az író körül felhasználást, újrahasz-

nosítást, idézést követelve. Van
azonban néhány részlet, amit sokkal
érdekesebbnek találtam most, mint
megírásuk idején: Delia dühös el-
szántsága, amivel az anyja képét ki
akarja szakítani a testéből, mintha a
nővéérés csakis az anyától való eltá-
volodás árán lenne megvalósítható;
Amalia váratlan könnyei a jelenet
végén, amire nincs, nem is lehet
magyarázat, mivel túlzásnak tűnik
és kilóg a történetből. Anya és lá-
nya, gyermek és felnőtt megértenek
valamit, megértik, hogy elég hozzá-
érni egy nő hajához, hogy minden
elmozduljon a helyéről, mint föld-
rengéskor. Delia belenéz a tükörbe,
és kitárul egy ablak a világra, ő pe-
dig észreveszi a többiek kopaszágát
is. Amalia szintén mögé lát lánya
kopaszágának, megpillant valami
húsbavágó igazságot, amit képtelen
szavakba önteni, és ettől sírva fakad:
a lányom szembe fordult velem, nem
fogok benne kiteljesedni, a nővé vá-
lása kiteszít magából, darabokra zúz.
Gyötrelmes ez a felismerés, felfor-
gatja a mélységeket: a lánya vágyott
egy frizurára, majd lemondott róla,
a pillanatba sok más pillanat zsúfo-
lódik össze, a gesztusa hidakat éget
fel, láncokat tép szét, felkorbácsolja
az örvényt, amely megnyílik, bepil-
lantást enged a mélységbe és köny-
nyeket fakaszt.

Olgát és Deliát, a két főszereplő-
met ebből a felismerésből eredezte-
tem. Mindketten foggal-körömmel

ragaszkodnak az énjükhöz, dolgoznak magukon, erősnek látják és látatják magukat, míg egy napon rájönnek: egy hajvágás, és mindennek vége, ők pedig összetörten veszik tudomásul, hogy nem többek egy zúzalékfolyamnál, egyszerre érzik magukat hasznavethetetlennek és hasznosnak, romlottnak és ártatlannak.

Hogy a fentiek érvényességét igazoljam, újra fellapoztam a két regényt. Kíváncsi voltam, hogyan építettem fel Delia karakterét, aztán húsz oldal után abbahagytam az olvasást. Olga esetében néhány sor is elegendőnek bizonyult, az ő szavait elevenen őrzöm emlékezetemben. Végül úgy döntöttem, a regénytől függetlenül is érdemes elgondolkoynom kettejükön. Így ismertem fel a közös vonást, ami a két főszereplőre egyaránt érvényes: mindketten olyan nők, akik tudatosan őrködnek maguk fölött. A korábbi nemzedékeket szülők, fivérek, férjek, a közösség tagjai felügyelték, a nők ritkán őrködtek maguk fölött, ha mégis, őrzőiket utánozva tették, mintegy önmaguk fegyőreiként. Olga és Delia viszont egy merőben új, ugyanakkor ősrégi felügyelet típus termékei, amely az élet kiterjesztésének szükségességéből fakad. Igyekszem elmagyarázni, mit értek ezen.

Az „őrzés” szóra árnyékot vet a rendőrségi szakzsargon, de nem rossz kifejezés. Felfogható az alvás

során eltompult test, az ismeretlen és a halál metaforájának ellenpólusaként is. Ébrenlétet, éberséget jelöl, ám a látás helyett az elevenség iránti mohó vágyat előfeltételezi. A férfiak az őrködést összekeverték az őrszem, a házmester, a kém feladataival. Az őrködés azonban, ha helyesen értelmezzük, a test érzelmi készenlétét jelenti, azt a növekedést, ami a testen és a test körül megy végbe.

Ez a gondolat évekkel ezelőtt merült fel bennem először, a fent idézett frizura-jelentnél bukkantam a nyomára, olvashatatlan kézírással csak annyit firkantottam oda: *vigere* – aztán megfeledkeztem róla. De a firkantás sokszor termékenyebb, mint a kalligráfia. Ebből a *vigere* szóból – ami az élet kiáramlását, az élet-erőt jelenti – származnak az ébrenlét (*veglià*), éberség (*vigile*) szavaink, és ez világít rá az őrködés (*sorveglianza*) valódi jelentésére is. Gondoljunk csak a várandós nő őrködésére, az anya őrködésére gyermekei felett: a test reagál az őt érő érzelmi hullámlökésre, az érzékszervek felelednek, működésbe lépnek a szeretet hívószavára. És gondoljunk arra, hogy évszázadokon át a nők őrködtek minden tevékenység felett, ami virágba borította az életet. De ez távolról sem utal idillikus állapotra. Hiszen a *vigere* szó elnyomást, ellenállást, terjeszkedést, területszerzést is jelent. Én pedig nem tartozom azok csoportjába, akik úgy vélik,

a női energiák jobbak, mint a férfi energiák. Nem jobbak: mások. És örülök, hogy ez a másság egyre inkább felszínre kerül.

Visszatérve a kiindulóponthoz, a szó újszerű tartományainak felfedezéséhez, úgy vélem, hogy az örökösén át vezet az út: vigyázzunk önmagunkra és adottságainkra. A női test megértette, hogy vigyáznia kell magára, gondoskodnia kell önnön kiterjedéséről, erejéről. Igen, az erőnlétünkről is gondoskodnunk kell, jóllehet ezt a minőséget inkább a férfitesthez szokták kapcsolni. De azt gyanítom, hogy eleinte elsősorban női erénynek számított, a nők ereje a burjánzó, minden részbe beszivárgó növények erejéhez hasonló, és – hogy egy kellemetlen hangzású szóval éljek – magában foglalja a *vigenza*, azaz a kényszerítés, az erőszak jelentéstartományát is. Szeretem az erőteljes, intenzív nőket, aki önmaguk és mások felett öröködnék, abban az értelemben legalábbis, amit igyekszem itt kifejtteni. Szeretek írni róluk. Korunk hőseinek tartom őket. Így született meg Delia és Olga.

Olga például, aki tökéletesen elszakított a férfias „örökös”, az önszabályozás mechanizmusait, viselkedésével pedig betartja a kanonikus előírásokat, az örökös új dimenzióit felfedezve lábal ki abból a krízisből, amit az elhagyatottsága idézett elő: egyszer csak felébred benne az éber-

ség, az ébrenlét iránti vágy, és célja eléréséhez még a kis Ilariát is beveti, amikor a kezébe nyomja a papírvágó kést: ha látod, hogy szórakozott vagyok, ha nem hallak vagy nem válaszolok, bökj meg velem. Vagyis a következőket kéri a gyerektől: okozz fájdalmat, használd a rossz érzésedet, emlékeztess arra, hogy életben vagyok.

A papírvágó késsel felfegyverezett kislány, aki bármikor lecsaphat az anyjára, hogy az ébrenlétbe visszarángassa és megelőzze önmaga elvesztését, az egyik legfontosabb kép számomra. Egy korábbi változatban a bezárkózott, egyre kiszámíthatatlanabb Olga egy hallucinációt követően dönt úgy, hogy átadja a kést a kislányának és a maga javára fordítja a gyermek ellenséges érzéseit. Ebben a változatban megjelenik a konyhában a nápolyi asszony, aki évtizedekkel korábban vízbe vetette magát a Capo Miseno-ról, mert nem bírta elviselni az elhagyatottságát, azaz belép hozzá a *poverella*, a szegény asszony, ahogy a kerületben azóta is emlegetik, aki Didóhoz hasonlóan öngyilkosságot követett el Aeneas távozása után.

Azonnal innom kell egy kávét, az majd elűzi az álomosságot. Kimentem a konyhába, lecsavartam a kávéfőző tetejét, belepúpoztam a fekete port, majd visszacsavartam. Figyelj oda,

mondtam magamnak, vigyázz a levegővételekre. Amikor begyújtottam a gáztűzhelyt, elfogott a rettegés: mi van, ha utána elfelejtem letekerni a lángot? Abban a pillanatban időrendi sorrendbe álltak a kávéfőzés fázisai, a mozdulatok, amiket addig nagyon összevisszaságban, tetszőleges sorrendben hajtottam végre. Derengeni kezdett, hogy kifelejtettem a vizet a kávéfőzőből. A holdon jársz, nem lehet bízni benned. Letekertem a kávéfőző tetejét, nedves lett az ujjam, ahogy hozzáért a tartály pereméhez, van benne víz. Persze, hogy van, hiszen mindent úgy csináltam, ahogy kell. Ekkor vettem észre, hogy az a fekete por nem kávé, hanem tea. Magamba roskadtam, annyi erőm nem volt, hogy újratöltssem. Neszezést hallottam, odafordulok, látom, hogy az asszony a piazza Mazziniről elmélyülten sepreget a konyhában. Megáll egy pillanatra, élemlátja a gyűrűsujját, hiányzik a jegygyűrűje.

– Az a legrosszabb, amikor levegszed – mondta. – Az enyém nem akart lejönni, úgy kellett lefűrészelnem. Ha tudtam volna, hogy így összeaszok, megvárom, míg magától leesik. Nézd, milyen ronda a kezem. Kicsurgott az élet az ujjaimból.

Ez döbrentett rá, hogy én is megszabadultam a jegygyűrűmtől. Ökölbe szorítottam a kezem, hogy erősnek érezzem az ujjaimat. A nő rám mosolygott, és azt motyogta:

– Meglásd, ha átmegy valaki a seprűvel a lábodon, befellegzik a házasságodnak. És ha a házasságodnak befellegzik, akkor ez történik veled.

S mintha bizonyítani akarná, vadul seperni kezdte a saját lábát. Irtózáttal figyeltem, hogyan morzsolódnak szét a végtagjai. Valami morzsalékos anyagból voltak és a seprű suhintására véres pikkelyek peregtek a padlóra.

Felüvöltöttem: Ilaria!

Olga és Ilaria nem jönnek ki egymással, kapcsolatuk Amalia és Delia viszonyát idézi. De Amaliától eltérően Olga modern nő, akinek sikerül bejárnia azt az utat, amely lehetővé teszi, hogy Ilaria ellenségeskedő szeretetét életigenlésnek tekintse, legyőzve a múltból, azaz a *poverellától* örökölt halál iránti bűvöletet. Anya és lánya, maguk mögött hagyva a megtört nő mintáját, közös erővel érvényesítik az élethez való jogot.

És most érkezünk el ahhoz a ponthoz, ahonnan rátérhetek kérdésük megválaszolására. Az általam idézett részlet – van még néhány ehhez hasonló, amitől most megkímélem önöket – többé-kevésbé az önök által felvetett irányba mutat. A történet korábbi változataiban a nápolyi *poverella* szimbolikus alak volt, aki Ariadnétól napjainkig megtestsíti az elhagyott nő toposzát. A lefű-

részelt jegygyűrű, az életerő elvesztése, a seprű mint az alárendelt háziasszony és szexuális fölény jelképe, az egyedüllétől, férjtelenségtől és társtalanságtól való rettegés egytől egyig a *gomolygás* láttelelei, amiket Olga a patriarchális elnyomással azonosít, önmagában is felfedezve annak lenyomatait. De nem voltam elégedett. Úgyhogy kihúztam a regényből, csak a Capo Miseno-i utalást tartottam meg, Vergilius előtti főhajtásként. Kihúztam, mert elbeszélői szempontból zsákutcának tűnt, attól féltem, hogy ez a közzjáték beékelődik az *előtte* és *utána* közé, elválasztva Olgát, az immár újjászületett nőt az archaikus mintáktól és mítoszoktól, ami egyúttal azt is sugallja, hogy Olga a progresszív női sors megtestesítője. Találóbbrak éreztem, ha összekuszálom az igeidőket ugyanúgy, ahogyan a *Tékozló szeretetben* tettem, ahol mindaz, ami Amalia volt egykor, sosem vált el igazán Deliától, és ennek az egybeesésnek a tanulságát mondja ki Delia, amikor rádöbben, hogy utazásának pozitív végkifejlete, kiteljesedésének célja és csúcspontja ebben az egybeesésben érhető tetten. Amalia ott volt. Én voltam Amalia. Végteére is nem legyőzni kell a múltat, hanem megváltani a szenvedéstől, amit az évszázadok során elraktározottunk benne.

Ahhoz, hogy ezt megértsük, beszélünk kell a szenvedés azon as-

pektusáról is, amely összezavarja az időérzékünket. A szenvedés ugyanis szétzilálja, tekergő görbékévé változtatja a lineáris időt. Az éjsötét múlt a tegnapról mára virradó hajnalba sűrűsödik bele. A gyötrelem visszavet bennünket egysejtű őseink közé, a barlangok mélyén civódó vagy rémült motyogások közé, a föld belsejébe száműzött istennők közé, miközben odaláncol a számítógéphez, amin írunk. Az intenzív érzések – akár egy szaltó, bukfenc vagy szédületes piruett – kizökkenetik az időt. Amikor a szenvedés leteríti Deliát és Olgát, a múlt nem múlt többé, eltűnik a jövő reménye, felborul az *előtte* és *utána* rendje. Még az elbeszélés módját is megváltoztatja. Ha az elbeszélő én mindaddig derűs nyugalommal mesélt, időt hagyva az események lassú folyásának, teret engedve a kristálytisza leírásoknak, az érzelemcunamira megugrik az írás íve, izgatottan gomolyog, lélegzet-visszafojtva pörög, magába szippant, emlékeket és vágyakat idéz. Deliának és Olgának le kell higgadnia ahhoz, hogy az elbeszélő én visszatálhasson a nyugodt mederbe. Ám ez csak rövid ideig tart. Ez a nyugalmi állapot, amely szabályozza az események menetét, csak addig tart, amíg erőt merítenek az újabb fergeteghez. A fenti kép több szempontból is hasznos számomra: egyrészt vizuális hozzáférést nyújt a szenvedéshez, amely örvényként

szippant magába, a körkörös mozgással egyszersmind továbblendítve a cselekményt; másrészt hallhatóvá is teszi a szenvedést, megjelenítve a lélegzet hangját, amely a tüdők viharát idézve felkorbácsolja a letűnt korszakok törmelékeit, majd tovaörvénylik.

Delia és Olga egy ilyen örvény belsejéből beszéli el történetét. Nem távolodnak el, nem gondolkodnak, nem hoznak létre töprengésre alkalmas tereket akkor sem, amikor lelassulnak. Mindketten a szédülés centrumából nézik az eseményeket. Szenvadásük nem abból fakad, hogy szembefordulva az anyai mintákkal mernek-e önmaguk lenni, ahogyan női genealógia szenvedő végpont-

jainak sem tekinthetők, amely az archaikus világból, a mediterrán térség nagy mítoszaitól halad a felemelkedés irányába, és velük, a progresszió hegycsúcaival fejeződik be. Szenvadásük oka, hogy egyidejűleg, ugyanakkor valamiféle akróniának engedelmesskedve, árnyak és kísértetek telepednek őseik múltjára és járnak át abba a jövőbe, amit megálmodtak maguknak, olyannyira, hogy Delia végül, megszabadulva a modern ruháktól, anyja kosztümjében talál megváltásra, Olga pedig felfedezi arcán a *poverella*, az öngyilkos nápolyi anya vonásait.

FORDÍTOTTA KIRÁLY KINGA
JÚLIA

© Döbrentey Dániel, Isztambul